

האם יכול גון מפגר בשיכלו להיות ושיא או ראשי-משלה? ועוד איך!

וובחים ביניהם בלהט. זה אומר שהעולם דומה לקוביה. זה אומר שהעולם דומה למלכן. על כך מתנחלת מערכת-הבחינות. לשם כך נשכרו פירסומאים ותרמיתנים, ממציאי-סיסמות ומחברי-גינגלים, שדרנים ודוגמי-בית. זה עולה אף על דמיונו של יזי קושינסקי.

ש גם הכעיה של מס' 2. בארצות-הברית המציא מחוקק-החוקה, ברגע של בדיחות-הרעה, את מישורת הסגן. סגן-הנשיא נבחר יחד עם הנשיא. במות הנשיא, הוא נכנס אוטומטית לתפקידו.

לעיתים קרובות זוכה הסגן בבחירות-הנשיא. הארי טרומן. ריצ'ארד ניקסון. לינדון ג'ונסון. ועבשיו, אם ריצה השם, גם בוש.

כאשר היה עליו לבחור בסגן, במי בחר דוקאקיס? באחד לויד בנטסן, ריאקציונר דרומי. במידה שיש לדוקאקיס ככלל ריעות כלשהו, בנטסן מייצג את היפוכו.

מבחינה פוליטית, זה היה מחוכם. מי שתדמיתו הליברלית של דוקאקיס דוחה אותו, יכול לבחור בתדמיתו הימנית של בנטסן. יופי.

אך אם דוקאקיס יבחר עליידי הבוחרים הליבי-רליים, וימות למחרת היום, יבוא במקומו בנטסן, המייצג את ההיפך הגמור, וישלוט במשך ארבע שנים.

רמאות הוועקת לשמיים. ואילו בוש שלף מן המיגעקת שפן בשם רן קוויל — קצת משתמש, קצת רמאי, קצת בועשירים מפונק. אם ייבחר בוש וימות למחרת היום, זה האיש שישלוט במעצמה האמריקאית האדירה.

מטורף? בהחלט. אך מי אנחנו כי נלוי?

מי שדמויותיהם של שמיר ופרס אינן מוצאות חן בעיניו, יהיה רוצה להתנחם בכך שלצד כל אחד מהם עומד צוות מיומן.

האמנם? אילו היה יצחק שמיר מתחלף במשה ארנס או רודי לוי, האם היה משתנה משהו? האם יש הבדל של ממש בין השקפת שימעון פרס וזו של יצחק רבין או יצחק נבון?

האם משהו מכל אלה השמיע בשנה האחרונה — או ככל שנה שהיא — רעיון מקורי כלשהו? פיתרון כלשהו לבעיות הנוערות של המדינה? מסר כלשהו שאינו אוסף של מליצות, מן הסוג המתאים לעולמו הרוחני של צ'אנס, הגגן המפגר?

יש המאמינים כי יש חריגים: אריאל שרון מכאן, עוז וייצמן מכאן. שרון מנגן על מיתר אחד ויחיד, המיתר הימני ביותר. וייצמן סותם את פיו, באיפוק בלתי-אופייני, שמא יגיד משהו שאינו מקובל על הקונסנוס.

קון-סנוס שאינו אלא נון-סנוס.

ש הטוענים שזה בסדר. שכך צריך להיות. שכך צריכה דמוקרטיה גדולה או קטנה להתנהל.

בימים כתיקונם — כך הם אומרים — כאשר הכל מתנהל כשורה, אין צורך במנהיגים גדולים. אין רוצים באישים חריגים, מבריקים, כי אלה מעוררים בעצם טביעם אישקט, רוגז, התנגדות, קינאה. אין רוצים בדיעות חדשות ומהפכניות, כי אלה מערערות את שלווה-הנפש של העיר, גורמות לריב ולמרוץ.

זה נכון, כאשר מדובר על "ימים כתיקונם". **היכן הימים האלה? היכן הם באמריקה? היכן הם אצלנו?**

ארצות-הברית נתונה במצב של משבר. מאיימות עליה סכנות כלכליות, שיש להן השלכות מדיניות היסטוריות. אירופה המתאחדת ויפאן עלולות להרוס את הבסיס הכלכלי שעליו מושתתת המעצמה המדינית-הצבאית של אמריקה. התמורות החלות בכרית-המועצות מציגות אתגר, המחייב תשובות חדשות ומקוריות. הבעיות הפנימיות מהמירות והולכות.

מי יתן את התשובה החרושה למדינה האמריקאית? בוש? דוקאקיס? קוויל?

ואם כך זה שם, הרי כאן על אחת כמה וכמה!

שיא המדינה, חיים הרצוג, שגם הוא אינו כולט תמיד במקורות פרועה בנאומיו, אמר בערב ראשי-השנה כי הבחירות הבאות בישראל יהיו גורליות.

ואכן, ישראל מתקרבת בצעדי-ענק לנקודה שבה לא יהיה לה עוד מנוס מקבלת החלטה גורלית.

הנסיבות הבינלאומיות, האינתיפאדה, ההתפתחות במחנה הפלסטיני, הדמוגרפיה — כל אלה יחייבו את ישראל, תוך שנה-שנתיים, לקבל החלטה שתטביע את חותמה על הדורות הבאים.

מי ינהיג את המדינה בשעה זו? אדם שלעולם אינו אומר דבר חדש, או אדם שהוא בתי-הרושת נייד למליצות מצלצלות? או שניהם ביחד, כמו עד כה?

כמעט ואמרת: צ'אנס, הגגן המפגר של יזי קושינסקי, מתאים יותר.

חוק הג'ינגל

והנה, חרף כל אלה, יש דימיון מדהים בין הבחירות בישראל ובין הבחירות שיתקיימו כמה ימים לאחר מכן בארצות-הברית. **כל מה שנכון לגבי בוש ודוקאקיס, נכון גם לגבי שמיר ופרס.**

ת עמולת-הבחירות של בוש ודוקאקיס היא עלבון לאיני-טליגנציה של אורח אמריקאי שאינו מרוון גמור.

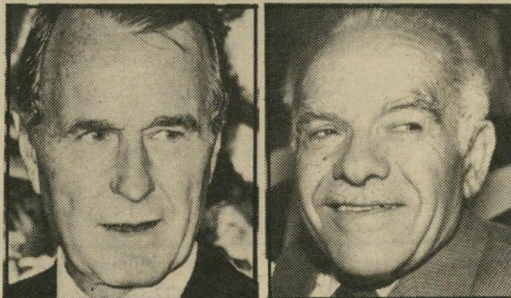
ת עמולת הבחירות של שמיר ופרס (והבריהם בשני הנושאים) היא עלבון למדינת-ישראל.

נרמה שנתחום הזה העצנו לשפל של רבילות, שאין עמוק ממנו.

בשני הצדדים יושבים "מומחים" ו"אנשי-מיקצוע", ומתפשים באופן קדחתני גימיקים, סיסמות, ג'ינגלים. מי שהמציא אתמול גימיק למכירת דיאודורנט, סיסמה למישחת-שיניים, ג'ינגל למדיח-כלים, מוכרים עכשיו את מנהיגיה-האומה.

"רק הליכוד יכול". יכול מה? לבנות? להרוס? להביא שלום? לגרום למילחמה? למוטט את המשק? לקומם את ההרסות? "המערך" — הדרך לפריצת-הדרך. סיסמה מטומטמת עוד יותר. סיסמת הליכוד היא, לפחות, בעלת כוח-סוגסטיבי. יש בה יותר מרמז לכוח-גברא, למאצ'ו הישראלי. ואילו לסיסמת המערך

יותר ג'ינגל. פריצת-דרך לאן? קרימה? אחרונה? ימינה? שמאלה?

בוש ודוקאקיס ושמיר ופרס: כמו דיאודורנט

לשלום? למילחמה? לשכירת עצמות של ערבים? להעלאת עצמות של יהודים?

אל נהיה תמימים בכל בחירות יש תחבולות, יש גימיקים, יש משהו מן הקרנבל. בוודאי. אבל בבחירות האלה יש רק תחבולות, רק גימיקים. הן כל בולן קרנבל.

ובן שזה לא היה קורה אילו עמדו בראש שני הגושים הגדולים מנהיגים ייחוריים, אנשים בעלי-כאריזמה, אנשים שיש בניהם מסר אותנטי, אנשים היורעים כיצד לפתור את הדיד בן-גוריון לא היה זקוק לגימיק, מנחם בגין לא החליף את גורת זיבטינסקי בג'ינגל.

מי שיש לו מה לאמר אינו אומר זאת בג'ינגל. מי שאמת גדולה נוערת בעצמותיו אינו מבקש פירסומאי ממוחל המציא סיסמה. מה יש להם לאמר?

כמו שאפשר להחליף את נאומיהם של דוקאקיס ובוש מבלי להרגיש בהבדל, כן אפשר להחליף את נאומיהם של שמיר ופרס על רוב הנושאים. על ציונות. על כלכלה. על דת. על תרבות.

ולגבי הנושא האחד שלגביו אמור להיות הכרל בנייהם — הנושא הגדול של מילחמה ושלום, כיבוש ופשרה — מה בפניהם? **זה מדובר על "אוטונומיה" נוסח קמפ-דייוויד. זה מדובר על "אופציה ירדנית".**

אוטונומיה בלי אוטונומים. פיתרון שמת לפני 10 שנים, שגם המצרים וגם האמריקאים מתכשמים לו כיום. תוכנית שאין אדם אחר בעולם, מחוץ לליכוד, התומך בה. קישקוש.

אופציה ירדנית בלי רדן. רעיון שהמלך חוסיין עצמו התכחש לו סופית ורחוקה, תוך הסקת כל המסקנות המישפטיות. פיתרון שמת לפני 13 שנים. שטות.

למה הדבר דומה? לשני משוגעים במוסר, המת-

בערב ראשי-השנה הקרינה הטלוויזיה סרט המבוסס על סיפרו של יזי קושינסקי, להיות שם.

גיבור הספר הוא גבר המפגר בשיכלו, גגן פשוט ותמים, שלא למד מעולם קרוא וכתוב, שצפה ימים ולילות בתשדירי-פירסום בטלוויזיה. זה היה מונוגו הרוחני היחיד.

בעיקבות שרשרת של מיקרים נקלע האיש לביתו של אחד מחשובי-המדינה, ושם הוא פוגש את הנשיא, שרים ושועים. הוא הופך כובב תיקשורת, מבוקש בעיתונות ובטלוויזיה. מכיוון שאין לו מושג על שום דבר, הוא עונה לכל השאלות במילים סתמיות, ריקות מכל תוכן. הדבר מעניק לו הילה של הוגה-דיעות מעמיק ופוליטיקאי ערמומי.

בסוף הסרט מחליטים כמה איליהון לראווג לבחירתו כנשיא-המדינה.

אלגוריה אנושית וסאטירה עוקצנית. וגם — אלילי! — תמונה נאמנה של המציאות הפוליטית.

אינני יודע אם חלם יזי קושינסקי על רונלד רגן, כאשר כתב את סיפרו. אולם גיבורו, צ'אנס, נראה כמו קאריקטורה של רגן — קאריקטורה של קאריקטורה.

כאשר הגיע רגן לבית הלבן, לא היה לו מושג על שום דבר. לפי כל הסימנים, לא השתנה מצב זה בהרבה מאז.

היה לו רגן הבישרון להפריח מליצות ריקות, השוות לכל נפש, ולרכוש את לב הבריות בהתי-נהגותו הפשוטה והחביבה.

הוא הגיע לשילטון מפני שקבוצה של איליהון בקליפורניה החליטו שאיש פרימיטיבי ואהור זה הוא המכשיר המושלם שיבטיח להם את השילטון במדינה. להם ולפילוסופיה שלהם, שתכליתה היתה להעשיר את העשירים ולענות את העניים.

עבשיו מסתיימת תקופת-הכחונה של רגן הטוב, ויש צורך להמציא נשיא חדש, שיתאים למתכונתו של צ'אנס, הגגן המפגר של יזי קושינסקי.

אולי טמונה באלגוריה הזאת התשובה לאחת השאלות המט-ריות ביותר של 1988:

איך זה קורה שאומה אדירה, בעלת 240 מיליון נפש, בבואה אחת לארבע שנים למנות שני מועי-מדים למישרה הרמה ביותר בעולם, בוחרת בשני אפסים?

אינני בא חלילה לפגוע בכבודם של ג'ורג' בוש ומייקל דוקאקיס. אך גם מעריציהם הגדולים ביותר לא יטענו שהם שני האישים המבריקים ביותר בארצות-הברית, מנהיגים בעלי-כאריזמה, הוגי-דיעות גדולים.

מזה כמה חודשים הם מנהלים מערכת-בחירות, ואף אחד מהם לא השמיע עדיין אף פסוק אחד הראוי להיזכר. שניהם אומרים את הדברים הנדרשים ביותר ועוסקים בעניינים של מה-בכר. כל אחד מהם יכול לנאום את הנאומים של השני, מבלי שיורגש הבדל. וכל הנאומים כתובים בידי זולתם.

פן ייאמר שתקופת-הבחירות היא הנוצרת את לשונם, אפשר גם להסתכל אחרת. שניהם נגילי-העמידה, ומאחוריהם שנים רבות של פעילות ציבורית.

אך אף אחד משניהם לא אמר מעולם משהו חשוב על נושא כלשהו, החורג מעולמו הרוחני של צ'אנס, הגגן המפגר של קושינסקי, הניזון מתשדירי-פירסום בטלוויזיה.

בוש ניהל בעבר כמה מנגנונים ציבוריים. הוא לא היה טוב ולא היה רע. משהו בינוני. לא היה לו הצלחות גדולות, הוא לא עשה פאשלות גדולות.

דוקאקיס הוא פוליטיקאי מן המניין. הוא הצליח בבחירות ונכשל בבחירות. הוא ניהל את אחת המדינות של ארצות-הברית בהצלחה מסויימת. מינהל אפור, קצת מעל לממוצע.

יש בארצות-הברית רבבות פוליטיקאים שאינם נופלים מג'ורג' בוש. יש בה רבבות מינהלנים שאינם נופלים ממייקל דוקאקיס. יש בה אלפי אישים העולים על שניהם.

אם כן, מדוע נשלפו דוקאקיס ובוש? מדוע אין ארצות-הברית מסוגלת להעמיד זה מזה? זה שני אישים בעלי כישורים חריגים, שהם משיכמם ומעלה?

אין תשובה משכנעת. גם יזי קושינסקי אינו מסביר את התופעה.

תופעה אמריקאית שלא רוקא. **וזיה גם תופעה ישראלית.**

אמנם, לפי התגוין לא צריך להיות שום דימיון בין מה שקורה בארצות-הברית ובין מה שקורה בישראל. ארצות-הברית היא פדרציה אדירה, כמעט יבשת שלמה, וישראל היא מדינות זעירה. לארצות-הברית מישטר נשיאותי, והבחירות הן אישיות. ישראל היא דמוקרטיה פרלמנטרית, המבוססת על רשימות מפלגתיות. בתחום הכלכלה והביטחון אין שום דימיון בין הבעיות של ארצות-הברית לבין הבעיות של ישראל.